

S C H E T S

.DER

HEBREEUWSCHE KLANK- EN VORMLEER.

BEWERKT IN AANSLUITING

AAN ZIJN

„Beknopt Leerboek der Hebreuwsche Taal”.

DOOR

M. ITALIE,

*Leeraar in bovengenoemde Taal aan het Stedelijk
Gymnasium te Utrecht.*

UTRECHT,

GEBR. VAN DER POST.

1883.

Schets der Hebreeuwsche Klank- en Vormleer.

MIN CONVENTUS

S C H E T S

DER

HEBREEUWSCHE KLANK- EN VORMLEER.

BEWERKT IN AANSLUITING

AAN ZIJN

„Beknopt Leerboek der Hebreeuwsche Taal”.

DOOR

H. ITALIE,

*Leeraar in bovengenoemde Taal aan het Stedelijk
Gymnasium te Utrecht.*

UTRECHT,

GEBR. VAN DER POST.

1883.

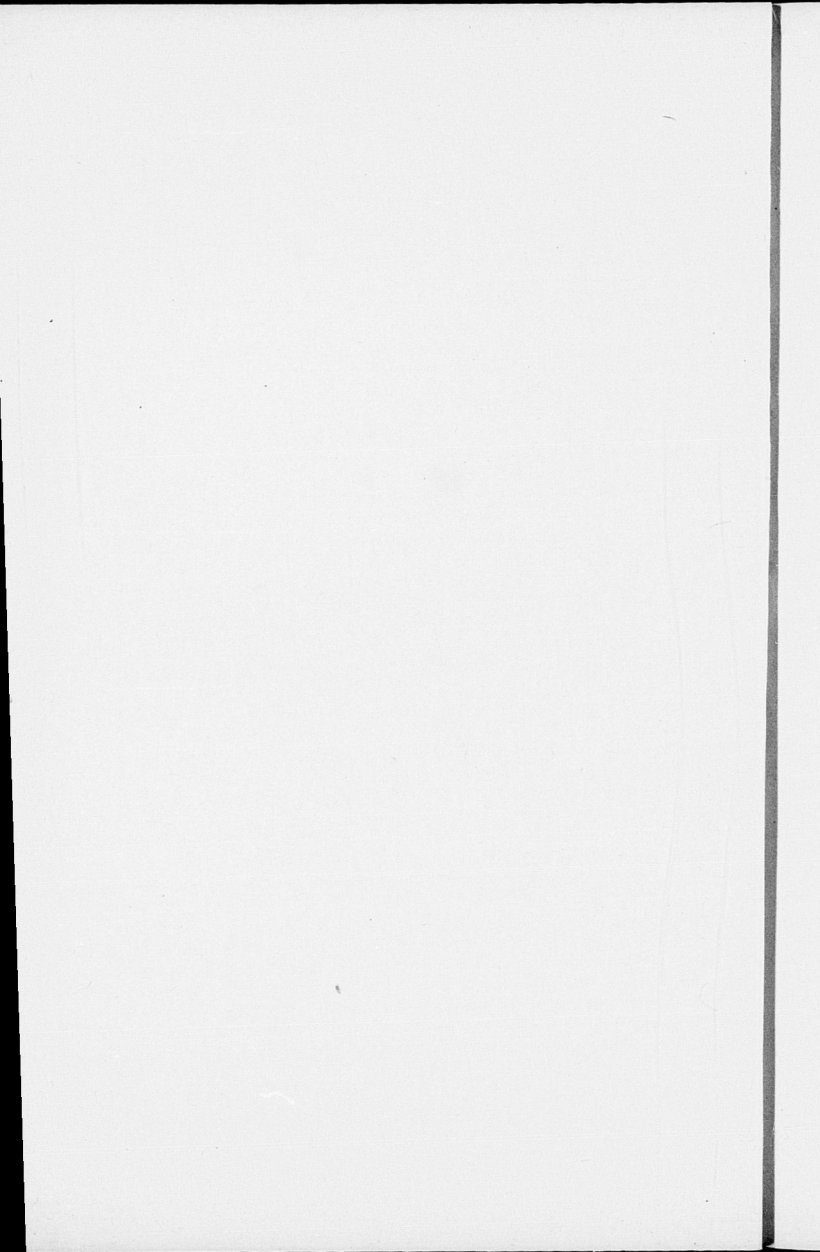
VOORBERICHT.

De goede ontvangst aan mijn „Beknopt Leerboek der Hebreeuwsche Taal” ten deel gevallen, heeft mij tot het opstellen van deze „Schets” doen besluiten, die aan eerstbeginnenden tot handleiding bij het gebruik van eerstgenoemd werk dienen kan en aan meergevorderden het overzicht van de hoofdbeginselen van Klank- en Vormleer gemakkelijker maakt.

Dat met de initialen B. L. naar mijn „Beknopt Leerboek” verwezen wordt, zal voor ieder wel duidelijk zijn.

UTRECHT, Februari 1883.

H. I.

Schets der Hebreeuwsche Klank- en Vormleer.

KLANKLEER.

§ 1. De medeklinkers zijn 22 in getal, t. w.:

Gedaante.	Gedaante aan het einde der woorden.	N A A M.	Beteekenis van den naam.	UITSpraak.	
א		ʔālef	<i>os</i>) Zachte uitblazing van den adem, evenals de <i>spiritus lenis</i> der Grieken, of de <i>h muet</i> der Franschen.	
ב of ב		bêt	<i>huis</i>		b (bh)
ג of ג		gimēl	<i>kameel</i>		g (gh)
ד of ד		dālēt	<i>deur</i>		d (dh)
ה		hē	<i>tralievenster, of zie!</i>		h
ו		wau of waw	<i>pin, haak</i>		w
ז		zājīn	<i>wapen, sieraad</i>		z
ח		chêt	wellicht: <i>omheining</i>		ch (in kachel)
ט		têt	wellicht: <i>slang</i>		t
י		jôd	<i>hand</i>		j
כ of כ	ך of ך	kāf	<i>holle hand</i>		k (kh)
ל		lāmēd	<i>ossenprikkel</i>		l
מ	ם	mēm	<i>water</i>		m
נ	ן	nûn (noen)	<i>visch</i>		n
ס		sāmēk	<i>steun</i>	s	
ע		ʿājīn	<i>oog</i>	Wordt uitgesproken als ʔālef, doch voorgesteld door ʿ.	

Gedaante.	Gedaante aan het einde der woorden.	N A A M.	Beteekenis van den naam.	UITSpraak.
פ of פ	ף	pê of fê	<i>mond</i>	p of f (<i>Aaum. b</i>).
צ	ץ	çādê	wellicht: <i>vischhaak</i>	ç (eene scherpe <i>s</i>)
ק		qôf	<i>naaldenoog, achterhoofd</i>	q (eene scherpe <i>k</i>)
ר		rês	<i>hoofd</i>	r
ש		sîn	} <i>tand</i>	s
ש		śîn		ś { (uit te spreken als Hoogd. <i>sch</i> , Eng. <i>sh</i> , Fransch <i>ch</i> , Ncd. <i>sj</i> in <i>sjouwen</i> .)
ת of ת		tau of taw	<i>teeken, kruis</i>	t (th)

Aaum. a. *Sîn* en *śîn* zijn tweeërlei waarden van een zelfde letterteeken.

b. *Bêt, gimel, dalet, kaf, fê* en *tau* hadden oorspronkelijk tweeërlei uitspraak, aangeduid door de aan- of afwezigheid eener stip in die letters; thans is men bijna algemeen gewoon ze met of zonder stip respectievelijk als **b**, **g**, **d**, **k**, **f** en **t** uit te spreken. (§ 16).

§ 2. Onder de medeklinkers zijn er 5, t. w. כ, מ, נ, פ en צ, die op het einde der woorden de gedaante ך, ם, ן, ף en ץ aannemen en in dit geval **eindletters** (litterae finales) genoemd worden.

§ 3. De 4 letters נ, ך, ן en ף heeten **halfklinkers** (semi-vocales), omdat zij oudtijds ook wel als *klinkletters* dienden. Sedert het Hebreeuwsch echter speciale klankteekens bezit, worden de zoogenaamde klinkletters, waar zij als zoodanig voorkomen, *niet uitgesproken*, en alsdan *rustend* (quiescentes) genaamd. Vandaar dat de letters נ, ך, ן en ף ook wel *litterae quiescibiles* (letters, die rusten kunnen) heeten.

§ 4. De **klinkers** onderscheidt men in *volle* of *gewone* en in *vluchtige*.

§ 5. De **volle** of **gewone klinkers**, door ons bij de letter **N** gevoegd, worden door de volgende teekens uitgedrukt:

<i>lange a</i>	door	⌘	qâmeç;
<i>korte a</i>	"	⌘	pâtach;
<i>lange e</i>	"	⌘	çêrê;
<i>korte e</i> of <i>è</i>	"	⌘	segôl;
<i>lange î</i>	}	⌘	lange of korte chîreq (lees: <i>gierek</i>);
<i>korte i</i>			
<i>lange o</i>	"	⌘	chôlem (lees: <i>golem</i>);
<i>korte o</i>	"	⌘	qâmeç châtûf (lees: <i>gatoef</i>);
<i>lange û</i> (oe)	"	⌘ (⌘)	šûreq (<i>sjoerek</i>);
<i>korte u</i> (oe)	"	⌘	qibbuç (<i>kibboess</i>).

Aann. Het teeken $\overline{\text{v}}$ stelt de korte *ö* voor in *toonlooze gesloten lettergrepen* en meestal voor $\overline{\text{v}}$: (§ 25).

§ 6. De lange klanken *ê*, *î*, *ô* en *û* hebben veelal de klinkletters, waardoor zij oudtijds werden aangeduid, achter zich gehandhaafd, vandaar dat de *çêrê* zoowel door '⌘ als door ⌘ wordt voorgesteld, bijv. עֵינֵי (ênê), גֵּר (gêr); de *lange chîreq* door '⌘ en ⌘, bijv. שִׁמִּי (sîmî), יוֹסֵף (jôsîf); de *chôlem* door '⌘ en ⌘, bijv. יוֹם (jôm), דֹּר (dôr); de *šûreq* door '⌘ (dus door eene stip in de klinkletter) en ⌘, bijv. צֹמֵה (çûmû).

Ook de *segôl* komt als *lange klank* voor, gewoonlijk door de klinkletter ' gevolgd, bijv. סוּסֵקָה (sûsèka).

§ 7. Men is gewoon de ' en '⌘, die als klinkletters voorkomen, **leesmoeders** (matres lectionis) te noemen. Ook de ך, die dikwijls achter open lettergrepen aan het einde der woor-

den voorkomt, kan als *leesmoeder* worden beschouwd, zooals in שְׁבָה (šābāh), מָה (mah), גִּלְהָה (gólèh), רֵעָה (ró-čh).

Ann. Over *scriptio plena et defectiva*, zie B. L. § 2, 5.

§ 8. De *qâmeç* heeft de **ס** achter zich, wanneer zij ontstaan is, door samensmelting eener *pâtach* met die **ס**, als in שְׁרָרָה (šārā) voor שְׁרָרָה. Deze **ס** wordt alsdan niet uitgesproken (§ 3).

§ 9. Men verdeelt de klinkers in 3 klassen:

a. De **A-Klasse**. Hiertoe behooren: *qâmeç* en *pâtach*, alsmede *s^egól* en *chireq*, de beide laatsten, ingeval zij wisselklanken zijn van de *pâtach*. B. L. § 14, 4.

b. De **I-klasse**. Hiertoe behooren: *chireq*, *çêrê* en *s^egól*.

c. De **U-klasse**. Hiertoe behooren: *šûreq*, *chôlem*, *qibbûç* en *qâmeç chatûf*.

§ 10. Klinkers uit eene en dezelfde klasse kunnen onderling verwisselen. B. L. § 14, 1—8.

§ 11. Tot de **vluchtige klinkers** behooren de *eenvoudige* en de *samengestelde s^ewâ*.

§ 12. De **eenvoudige s^ewâ** wordt uitgedrukt door het teeken (·) onder de medeklinkers. Zij is a. **bewegelijk** (mobile), wanneer zij uitgesproken wordt als de *e* in *begin*, bijv. לְכִי (leki), יְשָׁבָה (ja-s^ebāh); b. **rustend** (quiescens), wanneer zij slechts dient om den medeklinker aan te duiden, die de lettergreep sluit, bijv. יְמִכֹּר (jīm-kōr), יֵשֶׁת (jēst), לֶךְ (lāk).

Over de onderscheiding der bewegelijke van de rustende *s^ewâ*, zie B. L. § 5, 5.

§ 13. Dikwijls komt de *s^ewâ* voor, vereenigd met een der korte klanken *pâtach*, *s^egól* of *qâmeç-chatûf* en heet alsdan **chatef-**

klank of samengestelde s'wá. Er zijn derhalve drieërlei *chatef*-klanken:

- (·) **chātêf-pátaeh** als in **הָכִי** (h^áki)
 (∴) **chātêf-s'gól** " " **אִמָּה** ("möt)
 (∴) **chātêf-qámeç** " " **חָלִי** (ch^áli).

§ 14. Eene stip in eene letter, behalve de ה (§ 24, a) heet **dägêš** (דָּגֵשׁ). De laatste kan *sterk* of *zwak* zijn.

§ 15. De **dägêš** is *sterk* (forte), als zij dient om een medeklinker te *verdubbelen*, bijv. **מַטֵּה** (mattèh), **הִנֵּחַ** (hinnèh).

Over *dagêš forte coniunctivum* en *dagêš dirimens* zie B. L. § 6, 2. 4. *Aanm.*

§ 16. De **zwakke dägêš** (dagés lene) komt alleenlijk in de *stomme letters* (mutae) ב, ג, ד, כ, פ en ת, samengevat in het woord **בְּגַדְכֶּפֶת** (b'gadh^éfat), en wel aan het begin der woorden alsmede na eene rustende *s'wá*, bijv. **בִּי** (bi), **יִמְכֹר** (jimkōr); zij wordt echter weggelaten, als de stomme letter *geaspireerd* (aan-geblazen) wordt, tengevolge van een voorafgaanden vollen of een bewegelijken vluchtigen klinker, bijv. **רֵבָה** (rebèh), **רֵבָה** (rebèh), **חָבִי** (ch^ábí). (§ 1. *Aanm. b.*)

§ 17. De Hebreeuwsche **toonteekens** (accenten) dienen tevens als *leesteekens* en worden onderscheiden in **scheidende** (disjunctivi) en **verbindende** (conjunctivi).

De voornaamste **scheidende toonteekens** zijn de **sillûq** (ˀ), die onder het laatste woord van elk vers voorkomt, en de **atnách** of **etnachtá** (ˆ), die aan het einde der eerste versheft staat.

§ 18. Wanneer een woord geen eigen accent heeft en derhalve geheel *toonloos* is, wordt het door middel van een

dwaarsliggend streepje, **maqquf** (מִקְּף) genaamd, met het volgende woord, of zoo ook dit toonloos is met de volgende woorden verbonden, bijv. בַּל־אָדָם (köl-ādām), אֶת־כָּל־אֲשֶׁר־לוֹ (et-köl-šér-lô).

§ 19. De **mèteg** (מֵטֶג) of het **halvetoonteeken** is een recht opstaand streepje, meestal voorkomende bij de tweede lettergreep vóór den klemtoon, als in לְאֹלָם (lā-û-lam), alsmede vóór de *bewegelijke* en de *samengestelde š'wá*, bijv. רֹדְפֵי (ro-d'fe), לְחַלִּי (lö ch'li). B. L. § 8, 2. Over קִרְיָ (q'ri) en כְּתִיב (k'tib) zie B. L. § 9.

§ 20. De medeklinkers worden naar de organen, waarmee ze worden voortgebracht, onderscheiden in **keelletters**: א, ה, ח, ע en ten deele ook de ר; **gehemelte-letters**: ג, י, כ, ק; **tongletters**: ד, ט, ל, נ, ת; **tand- of sisletters**: ז, ס, צ, ש en שׁ; **lipletters**: ב, ו, מ, פ.

§ 21. Tot de **veranderingen**, die de medeklinkers kunnen ondergaan, behooren voornamelijk:

a. de **verwisseling**, hoofdzakelijk plaats hebbende bij medeklinkers, die met een en hetzelfde orgaan uitgesproken worden, als מֵלֵט en פֵּלֵט *ontkomen*;

b. de **assimilatie** (gelijkmaking), meestal plaats hebbende bij de נ, bijv. מִיֵּזֶה (mizzèh) voor מִיִּזֶּה (minzèh);

c. de **sincope** (uitlating), vooral bij de ה, na eene š'wá, bijv. לְלַמֵּלֶק (lammèlek) voor לְהַמְלִיק (l'hammèlek);

d. de **transpositie** (verplaatsing), bijv. הַתְּשׁוּמִים voor הַשְּׁתוּמִים.

§ 22. De **keelletters** hebben 3 eigenschappen:

a. zij kunnen niet door *sterke dāgêš* verdubbeld worden, daarom wordt in de plaats daarvan de voorafgaande korte klank verlengd, bijv. יֵהָרֵם (voor יְהָרֵם), הָאָרֶץ (voor הַאָרֶץ). Even-

wel blijft de laatste ook wel kort, waarbij soms (·) in (˘) overgaat, bijv. הַחֹכְמָה (hächók-māh), הַחַרְרִים (hèhârim).

b. zij hebben, vooral op het einde der woorden, gaarne eene *a*-klank voor zich, bijv. יָגַר (voor יָגַר).

Staat er *onder* ה, ה of ע aan het einde der woorden eene *pátach*, dan wordt deze vóór de betrokken keelletter uitgesproken en heet *gesloken* (*pátach furtivum*), als in כֹּהֵ (kō-^ach), רֵעֵ (rē-^a).

c. in plaats der eenvoudige *bewegelijke šwâ* verkrijgen ze eene *samengestelde šwâ*; vgl. de voorbeelden in § 13.

§ 23. De ך kan geene *sterke dāgêš* verkrijgen en neemt bij voorkeur de *pátach* vóór zich.

§ 24. De voornaamste eigenschappen der **halfklinkers** ם, ה, ו, י zijn:

a. ם en ה zijn *rustend*, als zij zonder eigen klankteeken op een klinker volgen, hetwelk bij de ה slechts aan het einde der woorden geschieden kan (§ 7); bijv. נָא (nā), מָה (māh).

Heeft echter de ה in dit geval eene stip, *mappiq* (מַפִּיק) genaamd, in zich, zoo is zij als *hoorbaar* te beschouwen, bijv. לָהּ (lāh), גְּבַהּ (gō-bāh).

b. de ו is *rustend* in ו (û) en ו (ô): in alle andere gevallen is zij *hoorbaar*, bijv. גֵּו (gēw), בָּנוּי (bānoej).

c. ם, ה, ו en י worden als rustende letters wel onderling verwisseld, bijv. רָאוּ (voor רָאוּ).

§ 25. Wanneer *twee šwâ's* aan het begin eens woords moesten voorkomen, verandert de eerste meestal in *korte chîrêq*, of zoo de tweede samengesteld is, in den klinker, waarmede de *šwâ* is samengesteld, bijv. בְּבַרִית (voor בְּבַרִית); לְהַלֵךְ (voor לְהַלֵךְ), וְחַלִי (wō-ch'li) voor וְחַלִי.

§ 26. Wanneer *twee* medeklinkers ééne lettergreep moesten sluiten, zoo neemt vooral bij naamwoorden de eerste dier medeklinkers een **hulpklinker** (ֿ, ֿ of ֿ) aan, waardoor de eenlettergrepige vorm tweelettergrepig wordt, bijv. מִלְּךָ (voor מִלְךָ) met overgang tevens van ֿ in ֿ); בֵּית (voor בֵּית), נִצַּח (voor נִצַּח). B. L. § 13, 5.

§ 27. Woorden, aan het einde van een zin of zindeel staande vooral met *sillûq* of *atnach* (§ 17), worden gezegd in de **pauze** te staan. Zij nemen alsdan in plaats van den betoonden korten klinker, en somwijlen in plaats van de *bevegelijke šwâ*, een **langen klinker** aan, bijv. מִים (voor מִים); מִלֵּאָה (voor מִלֵּאָה) van מִלֵּאָה. B. L. § 14, 10.

V O R M L E E R.

§ 28. De meeste woorden hebben een **wortel** (radix), uit *drie medeklinkers* bestaande.

§ 29. Uit de wortels ontwikkelen zich de **stammen**.

§ 30. De stammen onderscheidt men in *a. eenvoudige* en *b. afgeleide* of *uitgebreide stammen*.

De eerste ontstaan door toevoeging van klinkers rechtstreeks uit de wortels, de andere zijn wijzigingen der eerste.

§ 31. De **eenvoudige stammen**, gewoonlijk **qal** (קָל d. i. *eenvoudig*) genaamd, zijn **sterk**, wanneer hunne wortels uit onveranderlijke medeklinkers bestaan, doch **zwak**, wanneer zij wortelletters hebben, die veranderd of weggelaten kunnen worden.

§ 32. Als **eenvoudigen stam** beschouwt men den 3^{en} persoon manlijk enkelvoud van het perfect. Deze heeft, *sterk* zijnde,

pátach, *çérê* of *chólem* in de tweede lettergreep, gelijk in קָטַל dooden, כָּבַד zwaar zijn, קָטַן klein zijn ¹⁾. Alleen dán als de middelste wortelletter eene klinkletter (ו of י) is wordt de *infinitief* als *eenvoudige stam* beschouwd, zooals in קוּם opstaan, בִּין inzien.

§ 33. De **zwakke stammen** verdeelt men in **acht klassen** :

I. ע"ע ²⁾ zooals סָבַב; II. ע"ו zooals קוּם; III. ע"י zooals בִּין; IV. ל"ה zooals גָּלַה; V. פ"א zooals אָכַל; VI. ל"א zooals מָצַא; VII. פ" ו wel *a.* oorspronkelijk פ"ו zooals יָעַב (oorspronkelijk וָיַעַב), *b.* oorspronkelijk פ"ו zooals יָטַב; VIII. פ"נ zooals נָגַשׁ.
B. L. § 16, 4.

§ 34. De **afgeleide stammen** ontstaan door *in-* of *uitwendige uitbreiding* van den eenvoudigen stam.

§ 35. De **inwendige uitbreiding** bestaat *a.* in de *verdubbeling* van de middelste wortelletter (*pi'al*), bijv. יָשַׁב, *b.* in de aanneming der klanken *ô* en *ê* (*pô'êl*), als in סוּבַב.

§ 36. De **uitwendige uitbreiding** bestaat :

a. in de **herhaling** *z.* van de laatste wortelletter (*pi'êl*), als in קוּיַם, *β.* van de beide laatste wortelletters (*pe'al'al*) als in סַחַרְחַר, *γ.* van de eerste en derde wortelletter (*pilpel*) als in גַּלְגַּל.

1) Het gebruik wil, dat men de stammen, als zoodanig, door den infinitief vertaalt. Eigenlijk echter beteekenen de aangehaalde voorbeelden: *hij heeft gedood*, *hij is zwaar geweest*, *hij is klein geweest*, zooals zij dan ook, in het zinverband voorkomende, vertaald moeten worden.

2) Het is in de Hebr. spraakleer een gebruikelijke kunstterm, de rangorde der wortelletters voor te stellen door het woord פֿעַל, zoodat men dus פ voor *eerste*, ע voor *tweede* en ל voor *derde* wortelletter zegt.

b. in de voorvoeging α . van ה (hif^{al}) als in הַקְטִיל; β . van ה or הֵן (nif^{al}) als in נִשְׁמַר en הִדְרִישׁ (voor הַדְרִישׁ).

c. in de voorvoeging van הֵת aan de in § 35 en in § 36 onder a. genoemde uitgebreide stammen (hitpa^{al}, hitpô^{al}, enz.), als in הִתְקַטַּל, הִתְקַוִּים enz.

Over de beteekenis van al deze afgeleide stammen, zie B. L. §§ 17—20.

§ 37. De meeste afgeleide stammen hebben nevens hun gewonen *bedrijvenden* (actieven) ook een *lijdenden* (passieven) vorm, die door verandering der klinkers onderscheiden wordt, zooals uit het volgende overzicht blijkt:

Bedrijvend: <i>pi^{al}</i> ,	lijdend: <i>pu^{al}</i>	als in	קִטַּל
” <i>pô^{al}</i> ,	” <i>pô^{al}</i>	” ”	סִבַּב
” <i>pi^{tal}</i> ,	” <i>pu^{tal}</i>	” ”	קִוִּים
” <i>pi^{al}al</i> ,	” <i>pu^{al}al</i>	” ”	הִמְרִיז
” <i>pi^lpel</i> ,	” <i>pô^lpâl</i>	” ”	גִּלְגַּל
” <i>hif^{al}</i> ,	” <i>hof^{al}</i>	” ”	הִקְטִיל
” <i>nif^{al}</i> ,	” ontbreekt		

Ann. De lijdende vorm van den eenvoudigen stam *qûl* is verloren gegaan.

DE VOORNAAMWOORDEN.

§ 38. De **aanwijzende voornaamwoorden** zijn: Enk. m. זֶה, vr. זאת, **deze, dit**. Meerv. אֵלֶּה, zelden אֵל, **deze**.

§ 39. Als **aanwijzende voornaamwoorden** dienen ook: enk. m. הוּא, vr. הִיא **die, dat**; meerv. m. הֵם of הֵנָּה, vr. הֵן **die**. Deze wijzen op iets, dat reeds genoemd of bekend is. B. L. § 21.

§ 40. Het **onbepaalde lidwoord** wordt in den regel niet uitgedrukt.

§ 41. Het **bepalende lidwoord**, dat eigenlijk een aanwijzend voornaamwoord is, bestaat in het voorvoegsel הָ gevolgd door de sterke *dāgés*, bijv. הַסּוּד *het paard*.

Komt het lidwoord echter onmiddellijk voor eene keelletter te staan, zoo verandert (volgens § 22) הָ wel in הַ of הֶ, bijv. הַחֶרֶד (voor הַחֶרֶד), הֶחָג (voor הַחָג). B. L. § 22.

§ 42. De **vragende voornaamwoorden** zijn מִי *wie?* en מַה, מַה of מַה *wat?* B. L. § 23.

§ 43. Het **betrekkelijk voornaamwoord** is אֲשֶׁר *die, dat*. B. L. § 24.

§ 44. De **persoonlijke voornaamwoorden** komen onder tweeërlei gedaante voor:

a) op zich zelf staande, als wanneer zij altijd den *nominatief* uitdrukken;

b) in verkorten vorm aan naamwoorden, werkwoorden en partikels gehecht, als wanneer men ze **onscheidbare voornaamwoorden** of **aanhangsels** (pronomina inseparabilia sive suffixa) noemt (§§ 61 en 126).

Beiderlei vormen vindt men B. L. § 25, 2.

Aann. 1. Geen der genoemde voornaamwoorden kan verbogen worden.

2. Hoe de bezittelijke voornaamwoorden worden uitgedrukt leert § 61.

DE NAAMWOORDEN.

§ 45. Het **geslacht** is *manlijk* of *vrouwelijk*.

Het **manlijk geslacht** heeft geen bijzonder kenteeken.

§ 46. **Vrouwelijke woorden** eindigen veelal op הַּ- (oorspr. תַּ-), op תַּ-, תַּ-, תַּ-, of וַתַּ-. Voorbeelden: אֵיבָהּ (oorspr. אֵיבַת), פְּרוֹת, שְׁבִית, צָרַעַת, גְּבֵרַת, אֵיבַת.

§ 47. Het **meervoud** der manlijke woorden wordt door den uitgang יִם- (of ם-), dat der vrouwelijke woorden door den uitgang וַתַּ- (of תַּ-) uitgedrukt, bijv. גְּבוּרִים *helden*, תְּפִלוֹת *gebeden*.

Eenige woorden hebben zoowel יִם- als וַתַּ-.

De *onregelmatige meervoudsvormen* zie B. L. § 27, 5.

§ 48. Een gewijzigde meervoudsvorm is het **tweevoud** (dualis), dat den uitgang יִם- (ajim) heeft en hoofdzakelijk bij *gepaarde lichaamsdeelen* voorkomt, als יָד *hand*, tweevoud יָדַי *handen* (niet: *twee handen*). B. L. § 27, 8—9.

§ 49. Eene verbuiging door middel van naamvals-uitgangen bestaat in het Hebreeuwsch niet.

§ 50. De **nominatief** vereischt geen bijzondere vermelding.

§ 51. De **genitief** wordt uitgedrukt door de zoogenaamde **verbinding**, gewoonlijk **status constructus** (staat van samenvoeging) genaamd. Deze bestaat hierin, dat het naamwoord, hetwelk in den genitief wordt gedacht, *onveranderd* achter het woord wordt geplaatst, door den genitief bepaald, zooals in מֶלֶךְ אֶדוֹם *koning van Edom*. In dit voorbeeld staat מֶלֶךְ *koning* in de *verbinding*.

§ 52. Woorden in de **verbinding** ondergaan soms **veranderingen**. Ziehier de voornaamste dier veranderingen:

a. De vrouwelijke uitgang הַּ- wordt תַּ- (§ 46), als: עֲזָרָה *hulp*, עֲזָרַת יְהוָה *(de) hulp des Heeren*.

b. De meervouds- en de tweevoudsuitgangen יִם- (§ 47) en

ים (§ 48) veranderen beiden in יַ, bijv. סוּסִים סוּסִים *paarden* סוּסִי סוּסִי (de) *paarden des konings*.

c. *Pátach* of *çêré* in eene open lettergreep onmiddellijk vóór den klemtoon staande, veranderen in *bevegelijke šwâ*, als: מִקּוֹם *plaats*, דָּוִד מִקּוֹם *Davids plaats*. B. L. § 28, 5.

§ 53. De gedaante van het in de verbinding staande woord noemt men **verbindingsvorm**. Heeft echter het naamwoord geen genitief achter zich, dan staat het in den gewonen of **hoofdvorm**, ook **status absolutus** (staat van onafhankelijkheid) genaamd.

§ 54. Naamwoorden in den verbindingsvorm verkrijgen geen lidwoord.

§ 55. Soms staat het woord, dat den genitief uitdrukt, zelf in de verbinding, zooals in מֶלֶךְ בְּנֵי עַמּוֹן *de koning* (verbindingsvorm) *der zonen* (verbindingsvorm) *Ammon's*.

§ 56. Somwijlen wordt de **genitief** door het voorgevoegde voorzetsel ל **omschreven**, als in מְזוֹמָר לְדָוִד *een psalm van David*.

Over de dichterlijke verbindingsvormen op יַ, יִ en יְ zie B. L. § 28, 6. 7.

§ 57. De **datief** wordt door het voorzetsel ל (§ 80) **omschreven**, als in לְאַבְנֵר *aan Abner*.

§ 58. De **accusatief** heeft geen bijzonderen vorm, doch neemt het voorzetsel אֶת of אֶת־ vóór zich, als hij *object* (voorwerp) en *bepaald* is, bijv. קַח אֶת־הַמַּטֵּה *neem den staf*. B. L. § 65, 1.

§ 59. Wanneer de **accusatief** dient, om eene **richting ergens heen** uit te drukken, heeft hij wel den toonloozen uitgang הַ, als in בְּבִלְהַ *naar Babel*. B. L. § 28, 9.

§ 60. De **verbuiging** (flexie) der naamwoorden bestaat in de

vorming van den verbindingsvorm, den meervouds- en den tweevoudsvorm en in de aanhechting der aanhangsels (suffixa) (§ 44).

§ 61. De **aanhangsels** worden aan den verbindingsvorm gehecht en drukken derhalve den genitief der persoonlijke voornaamwoorden uit. Deze genitief heeft steeds een bezittelijk karakter en vervangt de *bezittelijke voornaamwoorden*, bijv. **סוס** *paard*, **סוסו** eigenlijk: *paard van hem* (ejus), en dan: **zijn paard**; **יד** *hand*, **ידך** *hand van u*, en dan: **uwe hand**. B. L. § 29, 1—6.

Een volledig voorbeeld van de aanhechting der aanhangsels aan enkel- en meervoudige naamwoorden vindt men B. L. § 29, 7.

VERDEELING DER NAAMWOORDEN NAAR HUNNE BUIGING.

§ 62. Met het oog op hunne *buijing* verdeelt men de manlijke naamwoorden in *vier klassen*.

§ 63. Tot de **eerste klasse** rekent men de **segolaatvormen**, dat zijn de naamwoorden, die in hun oorspronkelijken- of *grondvorm* slechts één klinker ֿ , ֿֿ of ֿֿֿ achter den eersten medeklinker bezitten, doch drieletterig zijnde bij den tweeden medeklinker een hulpklinker aannemen (§ 26). Daar deze hulpklinker meestal de *segól* is, noemt men de naamwoorden, daarmede voorzien, **segolaatvormen**.

§ 64. De wijze, waarop de grondvormen in segolaatvormen herschapen worden, is deze:

de <i>grondvorm</i>	קָטַל	wordt	<i>segolaatvorm</i>	קִטַּל	bijv.	מֶלֶךְ
"	"	"	"	קִטְּל	"	סֶפֶר
"	"	"	"	קִטְּלֵ	"	בֶּקֶר

§ 65. Onder den invloed van keelletters is de hulpklinker *pátach* (§ 22, *b*), bijv. נַגַּע (grondv. נִגְעַ), נַחַל (grondv. נִחַל), נַצַּח (grondv. נִצַּח), רַבִּיחַ (grondv. רִבִּיחַ).

De buiging der drieletterige of *sterke segolaatvormen* vindt men B. L. § 31.

§ 66. De *segolaatvormen van zwakke stammen* (§ 31 en 33) hebben niet altijd hulpvokalen.

Die van stammen ע"ע hebben drieërlei vormen, als in בַּד, חֵין (grondv. חֵין) en חֶק (grondv. חֶק).

Tot de stammen ע"י behooren: *a.* vormen met ו, als: מוֹת (en תוֹךְ (grondv. מוֹת en תוֹךְ), verbindv. מוֹת en תוֹךְ; שוֹט (grondv. שוֹט); צוֹר (grondv. צוֹר); *b.* vormen met י, als: אֵיל (grondv. אֵיל), verbindv. אֵיל; גֵּיד (grondv. גֵּיד).

Tot de stammen ל"ה behooren: פְּרִי (grondv. פְּרִי); חֲלִי (grondv. חֲלִי).

De buiging der segolaatvormen van zwakke stammen vindt men B. L. § 32.

§ 67. De naamwoorden van de **tweede klasse** hebben oorspronkelijk *twee korte klinkers*, zoals רַבֵּר (grondv. רַבֵּר), קָם (uit grondv. קָם), שָׂדֵה (voor שָׂדֵי (grondv. שָׂדֵי); זָקָן (grondv. זָקָן), גֵּר (grondv. גֵּר). B. L. § 33, 1.

§ 68. De naamwoorden van de **derde klasse** hebben in de voorlaatste lettergreep een onveranderlijken klinker en in de laatste lettergreep oorspronkelijk een korten klank, als in: עוֹלָם (uit עוֹלָם), יָזַר (uit יָזַר), חוֹה (voor חוֹי). B. L. § 34, 1. 2.

§ 69. De naamwoorden van de **vierde klasse** hebben in de laatste lettergreep een oorspronkelijk langen, doch in de voorlaatste een uit een korten klank verlengden of een vluchtigen

klinker, als in פְּקִיד (voor פִּקִּיד), עֲנִי (uit עָנִי), כְּתָב, בְּכוֹר enz. B. L. t. a. p.

§ 70. De naamwoorden met vrouwelijke uitgangen worden rechtstreeks van manlijke vormen afgeleid door middel van de uitgangen הַ, תַּ- en וֹת-, zooals מַלְכָּה *koningin* van מֶלֶךְ (grondvorm מִלְךְ); חֲרֵבָה (chörbāh) *woestenij* van חָרַב; חֻקָּה *wet* van חָק; גְּרֵרָה *schutting* van גָּרַר; יְשֻׁבֵית *gevangenschap* van יָשַׁב; יְלֻדוֹת *jeugd* van יָלַד (grondvorm יְלִיד). B. L. § 35.

Aann. Over de buiging der vrouwelijke naamwoorden, zie B. L. § 36.

§ 71. Bij de Hebreeuwsche **telwoorden** onderscheidt men:
a. hoofdtelwoorden. Deze zijn oorspronkelijk substantieven, met uitzondering van אֶחָד *één*, vr. אַחַת, dat adjektief is. **Twee** wordt uitgedrukt door שְׁנַיִם, verbindv. שְׁנֵי, vr. שְׁתֵּי, verbindv. שְׁתֵּי.

§ 72. De hoofdtelwoorden van 3—10 hebben een *manlijken* en een *vrouwelijken vorm*, waarvan de eerste in verbinding met vrouwelijke, en de laatste in verbinding met manlijke naamwoorden gebezigd wordt. Zoowel de manlijke als de vrouwelijke vorm hebben nevens den gewonen ook een verbindingsvorm. B. L. § 37, 1—5.

§ 73. Bij de telwoorden van 11—19 worden de eenheden vóór het getal *tien* gezet. Zij hebben voor elk der beide geslachten een afzonderlijken vorm. B. L. § 37, 6. 7.

§ 74. **Twintig** wordt uitgedrukt door עֶשְׂרִים, meerv. van עָשָׂר **tien**. De *overige tientallen* worden gevormd door den manlijken meervoudsvorm der overeenkomstige eenheden, bijv. שְׁלֹשִׁים 30, meerv. van שָׁלוֹשׁ (śalōś) 3.

De *overige hoofdtelwoorden* zie B. L. § 37, 8—10.

§ 75. *b.* De **rangtelwoorden** van 2—10 worden door middel van den uitgang י־ (vr. יִת־) van de hoofdtelwoorden afgeleid, bijv. שְׁלִישִׁי, vr. שְׁלִישִׁית *derde* van שָׁלֹשׁ 3.

De *eerste* wordt uitgedrukt door רִאשׁוֹן vr. רִאשׁוֹנָה. Boven de 10 worden de rangtelwoorden door de hoofdtelwoorden vervangen. B. L. § 38, 1—3.

§ 76. De **bijwoorden** zijn bijna allen aan andere taaldeelen ontleend.

§ 77. **Bijwoorden van ontkenning** zijn: לֹא *niet* (non), אַל *toch niet* (ne), אֵין of אִין *er is niet*, אַפֶּס *niet meer*, בְּלִי *en בְּלִיתִי niet, zonder*. B. L. § 39, 6.

§ 78. **Vragende bijwoorden** zijn: אַם of (an)? *in tweeledige vragen*: אֵי, אֵיךְ *waar?* לְמַה, מִדּוּעַ, עַל־מַה *waarom?* eindelijk de zoogenaamde **vragende** ה (hê interrogativum), bijv. הֲרִאִיתָ *hebt gij gezien?* B. L. § 39, 7.

Over de bijwoorden met aanhangsels zie B. L. § 39, 8.

§ 79. De **voorzetsels** zijn oorspronkelijk naamwoorden, die in de verbinding moeten worden gedacht, vandaar dat zij ook aanhangsels bij zich verkrijgen kunnen.

§ 80. Drie voorzetsels bestaan elk uit een enkelen medeklinker, die als voorvoegsel aan de betrokken woorden wordt gevoegd. Zij worden uit dien hoofde **voorgevoegde voorzetsels** (praepositiones praefixae) genaamd, t. w. כ = *in, op, met, door*, enz., ל = *aan, voor, tot, naar*, en voor infinitieven: *om te* of *door te* alsmede כַּ = *als, gelijk, zooals, omtrent*, bijv. בְּחֶבְרוֹן *in Hebron*, לְמֹשֶׁה *aan Mozes*, כְּדָוִד *als David*.

Over de klinkers, die zij verkrijgen zie B. L. § 40, 4.

§ 81. Het voorzetsel מִן *van, uit* wordt meestal als *voor-*

voegsel gebezigd, waarbij de ך met den eerstvolgenden medeklinker, mits deze geen keelletter zij, geassimileerd wordt, als in מִבְּבֵל uit Babel, מֵאָדָם van Adam. B. L. § 40, 5—6.

§ 82. De in §§ 80 en 81 genoemde voorzetsels komen ook met aanhangsels voor. B. L. § 40, 7.

§ 83. Eigenaardig is het voorzetsel אֶת (vóór *muqqēf* אֶת), dat in onze taal niet overzet kan worden. Het dient tot kenmerk van den bepaalden objects-accusatief. (§ 58).

Met aanhangsels voorzien omschrijft het den *accusatief der persoonlijke voornaamwoorden*. B. L. § 40, 8.

§ 84. De meest voorkomende **voegwoorden** zijn: כִּי *want, omdat, wanneer, maar, enz.* אֲשֶׁר *dat* (quod) en het voorvoegsel וּ (= **en**), **verbindende wau** (wau copulativum) genaamd, bijv. אֲבְרָהָם וּשְׂרָה *Abraham en Sara*. B. L. § 41, 1.

DE WERKWOORDEN.

§ 85. Bij de **werkwoorden** onderscheidt men het *perfekt*, het *imperfekt*, den *jussief*, de *nadrukkelijke wijs* (modus energeticus), den *imperatief*, de *deelwoorden*, den gewonen- en den absoluten *infinities*.

§ 86. Het **perfekt** drukt het voltooide of verledene, of wel het als voltooid voorgestelde uit. De personen worden, behalve de 3^e pers. m. enk., die enkel uit den eenvoudigen of den afgeleiden stamvorm bestaat, door *uitgangen* (afformativa) uitgedrukt. B. L. § 43, 6.

§ 87. Het **imperfekt** drukt het onvoltooide en toekomstige uit. De personen worden door *voorvoegsels* (praeformativa), het geslacht en getal door uitgangen gevormd. B. L. § 43, 8.

§ 88. De **jussief** is een verkorte vorm van het imperfect en wordt gebruikt bij bevel of wensch. Hij kan alleen bij den 3^{en} pers. m. en vr. enk., alsmede bij den 2^{en} pers. m. enk. voorkomen, bijv. יְכַרֵּית *hij zal uitroeien*, doch יְכַרֵּת *dat hij uitroeie!*

Ingeval het imperfect voor geen verkorting vatbaar is, blijft het in den *jussief* onveranderd. B. L. § 44, 1.

§ 89. De **nadrukkelijke wijs** is een langere vorm des imperfects. Bij den 1^{en} pers. enk. en meerv. heeft zij den uitgang הִיָּ. Zij duidt eene zelfopwekking aan en wordt daarom ook wel **cohortatief** (aansporende wijs) genaamd, bijv. אֲשַׁמְרֵה *ik wil bewaren*, onderscheiden van אֲשַׁמֵּר *ik zal bewaren*.

Vóór aanhangsels (§ 127), waar de beteekenis dezer wijs minder uitkomt, bestaat zij in den uitgang הִיָּ (ān), welks ה meestal geassimileerd wordt. B. L. § 44, 2.

§ 90. Vóór het perfect en imperfect komt dikwijls de **consecutieve wau**, dienende om den samenhang der tijden uit te drukken. Vóór het perfect heeft deze ו de klinkers van de eenvoudig verbindende ו; vóór het imperfect echter heeft zij de *pátach*, gevolgd door de *sterke dāgêš*; doch vóór den 1^{en} pers. enkelv. de *qāmeç*. B. L. § 44, 3—5.

§ 91. De **imperatief**, die altijd van den 2^{en} persoon is, wordt gevormd van den 2^{en} pers. des imperfects door afwerping van het voorvoegsel ה. B. L. § 44, 7—9.

§ 92. Van het manl. enkelv. bestaat ook een nevenvorm op הִיָּ uitgaande, die **nadrukkelijke imperatief** wordt genoemd. Bij stammen הִיָּל wordt hij uit den gewonen vorm afgekort. B. L. t. a. p. 10.

§ 93. De **deelwoorden** zijn bedrijvend of lijdend, naar gelang

van het karakter des afgeleiden stams, waarin zij voorkomen. *Qal* (d. i. de eenvoudige stam) heeft *twee* deelwoorden: een bedrijvend en een lijdend. B. L. § 45, 1—5.

§ 94. De deelwoorden der afgeleide stammen, behalve *nif'al* hebben het voorvoegsel **נ**. T. a. p. 6.

§ 95. De **infinities** heeft tweeërlei vormen, waarvan de een **gewone infinitief**, ook wel **infinities constructus**, wordt genaamd. Zijne beteekenis komt bijna overeen met die van den infinitief der Westersche talen. T. a. p. 7—8.

§ 96. De andere vorm: **absolute infinitief** genaamd, wordt meestal bij het perfekt of imperfect gevoegd, om hunne beteekenis te beperken, te versterken of te verklaren. B. L. § 78, 4.

§ 97. Al naar dat hunne stammen sterk of zwak zijn noemt men de werkwoorden insgelijks *sterk* of *zwak*.

§ 98. Hoe de **sterke werkwoorden** vervoegd worden vindt men B. L. § 47.

§ 99. Komen er in de stammen der werkwoorden *keelletters* voor, dan oefenen deze bij de vervoeging invloed uit op de klinkers. (§ 22).

Bijzonderheden hieromtrent zie B. L. §§ 48 en 49.

§ 100. De **zwakke werkwoorden** worden in *acht klassen* verdeeld, die § 33 opgenoemd zijn. Hunne vervoeging vindt men B. L. 50—58. Daarbij is het volgende op te merken:

WERKWOORDEN **ו"ו**.

§ 101. Bij deze werkwoorden is de *stam* dikwijls *tweeletterig*, als wanneer de *voorvoegsels* een langen klank verkrijgen, als in **וָיָדָה, וָיָדָה, וָיָדָה**.

Somwijlen is de 1^e wortelletter **kunstmatig verdubbeld**, alsdan hebben de voorvoegsels korte klanken, bijv. יִסַּב nevens יִסַּב, יִסַּב nevens יִסַּב.

§ 102. *Pi'al*, *pu'al* en *hitpa'el* worden bij deze werkwoorden meestal vervangen door de afgeleide stammen **pô'el**, **pô'al** en **hitpô'el**.

WERKWOORDEN ע"ו.

§ 103. Deze werkwoorden hebben geen 2^e wortelletter, en vermits dientengevolge hun stam slechts eenlettergrepig is, hebben de voorvoegsels lange klanken, bijv. יִקְוֹם, יִקְוֹם.

§ 104. In het *perfekt* van *gal* heeft de 3^e pers. m. enk. de *qâmeç*, als in קָם¹⁾. Doch כּוֹת *sterven* heeft כָּתַת, en אוֹר, טוֹב, בּוֹשׁ hebben de *chôlêm* ook in het *perfekt*.

§ 105. Behalve de drie aangehaalde werkwoorden heeft ook בּוֹא *ingaan*, *komen*, in den *infinitief*, het *imperfekt* en den *imperatief* ך in plaats van ך.

§ 106. In plaats van *pi'al*, *pu'al* en *hitpa'el* hebben deze werkwoorden **pi'al**, **pu'al** en **hitpa'al**.

§ 107. In *hif'il* wordt soms de 1^e wortelletter **kunstmatig verdubbeld**, als in הִסִּית nevens הִסִּית.

§ 108. Werkwoorden, wier middelste ך hoorbaar blijft, zijn sterk. B. L. § 51, 1.

WERKWOORDEN ע"י.

§ 109. Zij komen nu eens met ך, dan eens met ך in het midden voor, en verschillen ten aanzien hunner vervoeging slechts in *gal* gedeeltelijk van de stammen ע"ו.

1) Wij herinneren hierbij aan het gezegde in § 32.

WERKWOORDEN ל'ה.

§ 110. Deze werkwoorden hebben oorspronkelijk ' of ו aan het einde, dus staat bijv. גָּלָהּ voor גָּלִי enz.

Heeft echter de ה de *mappiq* zoo is het werkwoord *sterk*, als כָּמַח *smachten*.

§ 111. Waar de ה aan het einde der vormen voorkomt, heeft zij in alle perfecten *qâmeç*, in alle imperfecten en het m. enk. der deelwoorden *s'gól* en in alle imperatieven *çêrê* voor zich.

§ 112. De *gewone infinitief* heeft *overal* den uitgang וֹת־.

§ 113. De imperfect-vormen op ה־, werpen dien uitgang af (apocopaat-vorm), in den jussief, of ingeval de consecutieve ו voor den vorm treedt.

§ 114. Opmerkelijk zijn de vormen יְהִי, יִחִי, יִירָא en יִשְׁתַּחֲוֶה, verklaard B. L. § 53, *Aanm.* 3, a. b. c.

WERKWOORDEN פ"א.

§ 115. Tot deze klasse rekt men hoofdzakelijk de *vijf* volgende werkwoorden: אָבַד *verloren gaan*, אָבַח *willen*, אָכַל *eten*, אָמַר *zeggen* en אָפַח *bakken*, die allen in het *imperfekt gal ô* bij de voorvoegsels hebben, derhalve: יֵאבַד, יֵאבַח, יֵאכַל, יֵאמַר en יֵאפַח. Overigens worden zij als de sterke werkwoorden vervoegd, met inachtneming van het gezegde in § 99.

WERKWOORDEN ל"א.

§ 116. Bij deze werkwoorden rust de א aan het einde der woorden en voor uitgangen, die met ת of נ beginnen, als in מִצַּח, מִצַּחָה. In het laatste geval heeft de א in alle perfecten *çêrê* voor zich, behalve in *gal* als dit transitief (met a) vervoegd wordt, in de imperfecten is die klinker de *s'gól*.

§ 117. De deelwoorden vr. enk. eindigen op אָת , bijv. מִצְאָה . Over de verwisseling van werkwoorden לֵא en לָה , zie B. L. § 55, 4. *Aanm.* 2—4.

WERKWOORDEN "פ".

§ 118. Hiertoe rekent men:

a. de zoogenaamde „werkwoorden פ״ו,” d. i. wier eerste wortelletter oorspronkelijk ו is, bijv. יָשַׁב (voor וָשַׁב);

b. de „eigenlijke werkwoorden פ״פ,” zooals יָטַב .

§ 119. De vervoeging der „werkwoorden פ״ו” is in het imperfect, den imperatief en infinitief van *qal* van tweeërlei aard: eenige zooals יָרַד , יָלַד en יָצָא gaan naar יָשַׁב , imperfect יִשֵּׁב , imperatief יִשֵּׁב , gewone infinitief שָׁבַת ; andere, als יָעַן , יָרָא , יָשַׁן gaan naar יָרַשׁ , imperfect יִרַשׁ , imperatief יִרַשׁ , infinitief רָשַׁת .

§ 120. In het perfect en het deelwoord van *nif'al*, alsmede in geheel *hif'il* wordt ו tot ו, en in *hof'al* ו tot ו samengesmolten, bijv. נִוְשַׁב (voor נִוָּשַׁב); הוֹיָשַׁב (voor הוֹיָוֶשַׁב).

Over het werkwoord הִלָּךְ , zie B. L. § 56, 5. *Aanm.* 6.

§ 121. De „eigenlijke werkwoorden פ״פ” behouden de ' òf als vaste- òf als klinkletter, bijv. יָטַב , imperfect יִטַּב (voor יִיטַב). In *hif'il* smelt de ' met de voorafgaande *patach* tot ' samen, als in הִיטִיב (voor הִיִּטִיב).

Tot deze soort behooren, behalve יָטַב , nog יָקַן , יָנַק en יָשַׁר .

§ 122. Bij eenige werkwoorden פ״פ wordt de ' wel met de tweede wortelletter *geassimileerd*, als in יָצַת , imperfect *qal* יִצַּת ; insgelijks in יָצַע en יָצַג . Deze werkwoorden worden wel als eene *derde soort* der werkwoorden פ״פ beschouwd.

WERKWOORDEN פ"נ.

§ 123. De נ dezer werkwoorden wordt met de 2^e wortelletter geassimileerd, in alle gevallen, waar zij de *rustende šewâ* diende te hebben, bijv. נָגַשׁ, imperfekt *gal* יָגֵשׁ (voor יִנְגֵשׁ); perfekt *hif'il* הִגִּישׁ (voor הִנְגִּישׁ).

§ 124. In den imperatief en den infinitief van *gal* wordt de 1^e wortelletter afgeworpen, doch slechts bij die stammen, die in het imperfekt de *pátach* hebben, zooals נָגַשׁ, imperatief גֵּשׁ, infinitief גִּשְׁתָּ.

§ 125. Bijzondere oplettendheid vereischen de eigenaardigheden der werkwoorden נָתַן *geven* en לָקַח *nemen*. B. L. § 58, 3 en 4.

Over de werkwoorden met *twee zwakke wortelletters*, zie B. L. § 59.

WERKWOORDEN MET AANHANGSELS.

§ 126. Wanneer het *objekt* eens werkwoords een *persoonlijk voornaamwoord* is, kan dit behalve door omschrijving (§ 83) ook door een *aanhangsel* uitgedrukt worden. De *aanhangsels* komen ten naastenbij overeen met die der naamwoorden (§ 44, b. § 61), bijv. הִשְׁמִיד *hij heeft verdelgd*, הִשְׁמִידוֹ *hij heeft hem verdelgd*.

§ 127. Ingeval de werkwoordelijke vorm op een medeklinker eindigt en het aanhangsel daarmee begint, heeft de vereeniging van het laatste met den eersten plaats door middel van *verbindings-klanken*, zijnde bij het perfekt *pátach* of *qámeç*, en bij het imperfekt en den imperatief *çêrê*, bijv. נָגַפְנִי *hij heeft ons geslagen*; שְׁמַרְתֵּנִי *gij hebt mij bewaard*; יִקְטִילֵנִי *hij zal mij dooden*; שְׁמַרְם (šóm^erēm) *bewaar hen!* B. L. § 60, 3.

Heeft echter het imperfekt den nadrukkelijken vorm op ך-

(§ 89), dan is 's^egól de verbindings-klank, als in תִּזְכְּרֶנּוּ
(voor תִּזְכְּרֶנּוּ) *gij gedenkt hem*. B. L. t. a. p. 4.

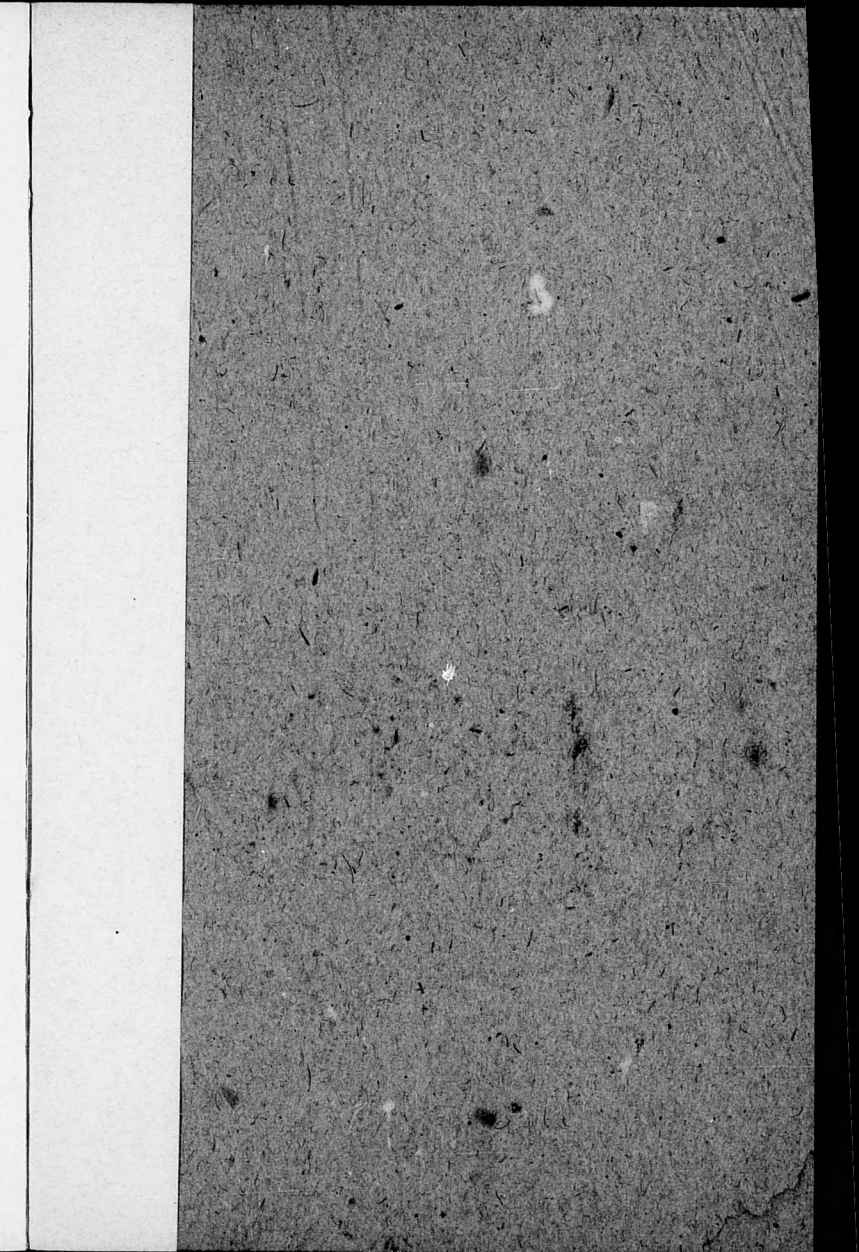
§ 128. Sommige persoonsuitgangen veranderen vóór aanhangsels van vorm (B. L. § 60, 5), t. w.:

ה־	uitgang van het perf. 3 ^e pers. v. enk.	wordt	ת־
ת־	" " " " 2 ^e	" " " "	תִּי־
תִּם־	" " " " 2 ^e	" m. mv.	} תִּנּוּ־
תִּנּוּ־	" " " " 2 ^e	" vr. mv.	
נָה־	" " " imperf. 2 ^e en 3 ^e p. vr. m.	"	ו־

Een volledig overzicht van de verbinding der werkwoorden met aanhangsels, zie B. L. §§ 61 en 62.

Bij de Uitgevers dezes is mede verschenen:

<i>Anthologia Poëtica</i> . In usum gymnasii Amstelodamensis, Edidit R. van Ommeren. Ed. Quarta	f	1.25.
Dr. E. BORN, <i>Repetitietabellen der Grieksche Verba Anomala</i> , bijeengebracht en opgehelderd en naar de tweede Hoogduitsche uitgave in het Nederlandsch overgebracht door Dr. B. Ten Brink	-	0.50.
J. J. DE GELDER, <i>Korte Schets der Grieksche en Romeinsche Mythologie</i> . Derde druk	-	1.50.
GOTTSCHICK, <i>Grieksch vocabularium</i> . In het Nederlandsch bewerkt door Dr. B. Ten Brink	-	1.10.
Dr. C. F. INGERSLEV, <i>Woordenboek der Latijnsche taal</i> , door Dr. L. W. van Deventer. Nieuwe uitgave, vermeerderd met eene Nederduitsch-Latijnsche woordenlijst.	-	2.80.
H. ITALIE, <i>Beknopt Leerboek der Hebreeuwsche taal</i> , ten dienste van Gymnasiën en Seminariën en van hen, die zich tot het propaedeutisch examen in de Theologie voorbereiden	-	3.—.
F. JACOBS & F. W. DÖRING. <i>Latijnsch Leesboek</i> . 5 deelen.	-	6.15.
Atzonderlijk: 1e deel f 1.25. — 2e, 4e en 5e deel elk f 1.10. — 3e deel f 1.60.		
<i>Van het 1^e deel verschijnt juist de 7^e nauwkeurig herziene uitgaaf, waarin het Nederlandsch naar de nieuwe spelling is gewijzigd.</i>		
Dr. RAPHAËL KUEHNER, <i>Grieksche Spraakleer</i> , uiteenzet en door ingevoegde vertalingen en themata in toepassing gebracht. Met de daarbij behoorende woordenlijsten en registers, benevens een aanhangsel over verssoort en dialect van Homerus. Naar den 24 ^{sten} Hoogduitschen druk bewerkt en verbeterd door Dr. B. Ten Brink	-	3.40.
Dr. RAPHAËL KUEHNER, <i>Voorbereidende Latijnsche Grammatica</i> , met tusschengevoegde vertalingen en themata en zijn Latijnsch Leesboek. Alles met de daarbij behoorende woordenlijsten. In het Nederlandsch bewerkt door Dr. B. Ten Brink. Voor Gymnasiën, Instituten, Privaat-onderwijs en Zelfoefening	-	1.90.
Dr. J. METHNER, <i>Vocabularium Latinum</i> . Etymologisch gerangschikt. In het Nederlandsch overgebracht door Dr. B. Ten Brink	-	0.80.
Dr. H. C. MICHAËLIS, <i>Epitome Antiquitatum romanarum et graecarum</i> , ex E. F. Bojesenii v. d. de antiquitatibus libris. Editio altera	-	1.25.
STERINGA KUYPER, <i>Syntaxis der Latijnsche taal</i> in hoofdtrekken geschetst. Met een aanhangsel. Naar het Duitsch van Dr. Paul Harre	-	1.25.
W. H. D. SURINGAR, <i>Lectiones Latinae editae in usum scholarum</i> . Editio secunda	-	0.75.

Bij de Uitgevers dezes is mede verschenen:

<i>Anthologia Poëtica</i> . In usum gymnasii Amstelodamensis. Edidit R. van Ommieren. Ed. Quarta	f	1.25.
Dr. E. BORN, <i>Repetitielabelten der Grieksche Verba Anomala</i> , bijeengebracht en opgehelderd en naar de tweede Hoogduitsche uitgave in het Nederlandsch overgebracht door Dr. B. Ten Brink	-	0.50.
J. J. DE GELDER, <i>Korte Schets der Grieksche en Romeinsche Mythologie</i> . Derde druk	-	1.50.
GOTTSCHICK, <i>Grieksch vocabularium</i> . In het Nederlandsch bewerkt door Dr. B. Ten Brink	-	1.10.
Dr. C. F. INGERSLEV, <i>Woordenboek der Latijnsche taal</i> , door Dr. L. W. van Deventer. Nieuwe uitgave, vermeerderd met eene Nederduitsch-Latijnsche woordenlijst.	-	2.80.
H. ITALIE, <i>Beknopt Leerboek der Hebreuwsche taal</i> , ten dienste van Gymnasiën en Seminariën en van hen, die zich tot het propaedeutisch examen in de Theologie voorbereiden	-	3.—.
F. JACOBS & F. W. DÖRING, <i>Latijnsch Leesboek</i> . 5 deelen.	-	6.15.
Afszonderlijk: 1e deel f 1.25. — 2e, 4e en 5e deel elk f 1.10. — 3e deel f 1.60.		
<i>Van het 1^e deel verschijnt juist de 7^e nauwkeurigerziene uitgaaf, waarin het Nederlandsch naar de nieuwe spelling is gewijzigd.</i>		
Dr. RAPHAËL KUEHNER, <i>Grieksche Spraakleer</i> , uiteengezet en door ingevoegde vertalingen en themata in toepassing gebracht. Met de daarbij behoorende woordenlijsten en registers, benevens een aanhangsel over verssoort en dialect van Homerus. Naar den 24 ^{sten} Hoogduitschen druk bewerkt en verbeterd door Dr. B. Ten Brink	-	3.40.
Dr. RAPHAËL KUEHNER, <i>Voorbereidende Latijnsche Grammatica</i> , met tusschengevoegde vertalingen en themata en zijn Latijnsch Leesboek. Alles met de daarbij behoorende woordenlijsten. In het Nederlandsch bewerkt door Dr. B. Ten Brink. Voor Gymnasiën, Instituten, Privaat-onderwijs en Zelfoefening	-	1.90.
Dr. J. METHNER, <i>Vocabularium Latinum</i> . Etymologisch gerangschikt. In het Nederlandsch overgebracht door Dr. B. Ten Brink.	-	0.80.
Dr. H. C. MICHAËLIS, <i>Epitome Antiquitatum romanarum et graecarum</i> , ex E. F. Bojesenii v. d. de antiquitatibus libris. Editio altera.	-	1.25.
STERINGA KUYPER, <i>Syntaxis der Latijnsche taal</i> in hoofdtrekken gescheit. Met een aanhangsel. Naar het Duitsch van Dr. Paul Harre	-	1.25.
W. H. D. SURINGAR, <i>Lectiones Latinae editae in usum scholarum</i> . Editio secunda.	-	0.75.